

2 0 2 0

SANSKRIT

(Major)

Paper : 6.6

Full Marks : 60

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(अर्थशास्त्र)

1. Answer the following :

1×3=3

अधोलिखितानामुत्तरं देयम्—

(a) What do you mean by वार्ता?

वार्ता इति पदस्य कोऽर्थः?

(b) “... योगक्षेमसाधनो दण्डः”

What is the meaning of योगक्षेम here?

अत्र ‘योगक्षेम’ इत्यस्य कोऽर्थः?

(c) Fill up the gap :

रिक्तस्थानं पूरयत—

“ _____ सर्वारम्भाः।”

2. What is the opinion of बार्हस्पत्यस regarding the types of विद्या? 2

विद्यायाः प्रकारविषये बार्हस्पत्यानां मतं किम्?

3. Write short notes on the following (any two) : 5×2=10

अधोलिखितानां समासेन टिप्पणी लेखनीया (द्वयोः)—

दण्डनीतिः ; मन्त्रभेदः ; वृद्धसंयोगः।

4. Answer any two of the following : 10×2=20

अधस्तनानां द्वयोः उत्तरं देयम्—

(a) What is the place of Kauṭilya's *Arthaśāstra* in Sanskrit literature?

संस्कृतसाहित्ये कौटिल्यप्रणीत—अर्थशास्त्रस्य स्थानं किम्? लिख्यताम्।

(b) Write the duties of four वर्णस and आश्रमस.

चतुर्वर्णानां तथा आश्रमाणां कर्तव्यानि लेखनीयानि।

(c) Prepare a note on the Prakaraṇa called अमात्यनियोग.

अमात्यनियोग इति प्रकरणमवलम्ब्य एको निबन्धः प्रस्तूयताम्।

UNIT—II

(नारदस्मृति)

5. Answer the following :

1×4=4

अधस्तनानां प्रश्नानाम् उत्तरं देयम्—

(a) What is राजशासन?

राजशासनं किम्?

(b) How many पादs are found in व्यवहार?

व्यवहारः कति पादयुक्तः?

(c) What is सोत्तर?

सोत्तरः कः?

(d) Fill up the gap :

रिक्तस्थानं पूर्यत—

चतुर्णामाश्रमाणां च रक्षणात् स _____ ।

6. Write short notes on :

2×3=6

समासेन टिप्पणी कार्या—

स्मृतिः ; दायः ; स्त्रीधनम्।

7. Explain any one of the following :

5

अधस्तनयोः एकस्य व्याख्या कार्या—

(a) धर्मश्चार्थश्च कीर्तिश्च लोकपङ्कितरूपग्रहः।

प्रजाभ्यो बहुमानं च स्वर्गे स्थानं च शाश्वतम्॥

(4)

(b) पिता रक्षति कौमारे भर्ता रक्षति यौवने।
पुत्रास्तु स्थविरे भावे न स्त्री स्वातन्त्र्यमर्हति ॥

8. Give an introduction to the 'नारदस्मृति'. 10

'नारदस्मृति'ग्रन्थस्य परिचयः प्रदेयः।

Or / अथवा

Prepare a note on द्वादशपुत्र as per the 'नारदस्मृति'.

'नारदस्मृति'ग्रन्थानुसारं द्वादशपुत्रविषये एको निबन्धः प्रस्तूयताम्।

★ ★ ★